

“Ol” emri hakikatte nasıl anlaşılmalı?

Bu derin meseleyi anlayabilmek için ilk önce “**Ezeli Kelâm**” hakkında şu anlatacaklarımızı bilmek gerektir.

Kur’ân açıkça bildirir ki Allah konuşur. Hz. Musa ile konuşmuştur. Vahiy göndermiştir. Kitaplar indirmiştir. Yani “Allah konuşmaz” demek **küfürdür**.

Ama mesele şu: Nasıl konuşur?

İnsanın konuşması: Ses ile olur, harflerle olur, ağız, dil, hava ile olur ve zamana bağlıdır. Eğer Allah’ın konuşmasını böyle anlarsak: Allah’ı **mahlûkata benzetmiş oluruz**. Bu ise **teşbih**tir ve yanlıştır.

Ehl-i Sünnet der ki: Allah’ın konuşması vardır. Ama bu konuşma **harf ve ses cinsinden değildir**. Buna **Kelâm-ı Nefsî** denir: Yani, Allah konuşur ama O’nun konuşması, sesle değil, harfle değil, zamana bağlı değildir. Bizim keyfiyetini bilemeyeceğimiz **kendi zatına layık bir şekilde, ezeli bir kelâmdır**.

Peki Biz Nasıl Duyuyoruz? (Vahiy Meselesi)

Allah’ın ezeli kelâmı **Cebrâil (as) aracılığıyla** harflere, kelimelere, Arapçaya dökülür, peygambere ulaştırılır. Yani: Allah’ın kelâmı **mana olarak ezeldir**. Kur’ân’ın lafızları **bize göre yaratılmış ifadedir**.

Şöyle diyebiliriz: Kur’an’daki lafızlar (harfler, kelimeler, sesler) bizim **okuduğumuz ve işittiğimiz yönüyle mahlûktur**. Fakat onların ifade ettiği **kelâm-ı İlâhî (Allah’ın kelâm sıfatı) ezeldir**

Yani iki farklı şey var:

1. Kelâm-ı Nefsî (Ezeli Olan)

Allah’ın zatına ait olan, harf ve ses olmayan, zamanla kayıtlı olmayan **hakikî kelâmıdır**. Bu: yazı değildir, ses değildir, harf değildir ama **manın kendisidir**.

2. Kelâm-ı Lafzî (Bizim Okuduğumuz)

Kur’ân’ın Arapça lafızları, harfleri, sesle okunması. Bunlar **yaratılmıştır (muhtesir)**. Çünkü: Ses zamana bağlıdır. Harf sırayla gelir. Yazı sonradan oluşur.

Ehl-i Sünnet’in Denge Noktası

Burada iki yanlış görüş var:

- “Kur’ân tamamen mahlûktur” diyenler. Allah’ın kelâm sıfatını inkâr eder.
- “Okuduğumuz harfler de ezelîdir” diyenler harfleri ilahlaştırmaya gider

Ehl-i Sünnet der ki: Kur’ân, Allah kelâmıdır; mahlûk değildir. Çünkü manası ezelîdir ve Allah’ın kelâm sıfatıdır.

Ancak bizim okuduğumuz yönüyle Kur’ân lafızları, sesi, kâğıdı, mürekkebi, telaffuzu bunların hepsi mahlûktur. Çünkü sonradan meydana gelir.

“Ol” Emri Hakikatte Nasıl Anlaşılmalı?

Evvela bilinmelidir ki, Kur’ân’da geçen **كُنْ فَيَكُونُ (Ol der, oluverir)** ifadesi, zahirî mânâsıyla **Allah’ın bir kelimeyi söyleyip sonra eşyanın oluşması** demek değildir. Çünkü bu şekilde anlamak, Allah’ın fiillerini mahlûkatın fiillerine benzetmek olur ki bu açık bir hatadır.

Zira kelâm (söz), harflerden meydana gelir. Harfler ise **zaman içinde ardışık olarak**

ortaya çıkan şeylerdir. Böyle olunca “**كُنْ**” lafzı ya ezelî olacak ya da sonradan meydana gelmiş (muhtes) olacaktır.

- Eğer ezelî denirse, harflerin sıralı oluşu buna engel olur.
- Eğer muhtes denirse, o zaman bu “**كُنْ**” için de başka bir “**كُنْ**” gerekir ve bu **sonsuz gerileme (teselsül)** doğurur ki bu aklen imkânsızdır.

Demek ki burada geçen “**كُنْ**”, hakikî bir söz değil; **temsili bir ifadedir.**

Hakikî Mana Nedir? (En Kuvvetli Te’vil)

Bu meselede en sahih izah şudur: “**كُنْ فَيَكُونُ**” demek: **Allah’ın kudretinin, bir şeye taalluk ettiği anda, hiçbir engel, gecikme ve vasıta olmaksızın o şeyin derhal var olmasıdır.**

Yani:

- Allah düşünmez (çünkü ilmi ezelîdir)
- Deneme yapmaz (çünkü her şeyi bilir)
- Yardıma muhtaç değildir
- Zaman beklemez

Sadece **irade eder, kudreti taalluk eder, varlık meydana gelir.** İşte Kur’ân bunu, insanın anlayabileceği şekilde “**Ol der, oluverir**” temsiliyle anlatır.